

Expunere de motive

***pentru inițiativa legislativă pentru modificarea Articolului unic al Legii nr.376
din 28 decembrie 2007 pentru modificarea alin. (2) al art. 1 din Ordonanța de
urgență a Guvernului nr. 19/2005 privind realizarea
Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului***

Intenția Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române de a construi o catedrală este legitimă și ține de deciziile autonome ale fiecărui cult cu privire la gestionarea problemelor proprii. Tema catedralei devine însă una de interes public general atunci când ea implică utilizarea unor fonduri și resurse publice. Așadar, acest proiect de lege privește nu dreptul de a construi un astfel de lăcaș de cult, ci strict utilizarea resurselor publice pentru ridicarea lui.

În calitate de cetățean al unui stat care se pretinde a fi unul democratic și unul de drept, îmi doresc ca proiectul Catedralei Mântuirii Neamului să fie realizat fără încălcarea legilor, a Constituției și a principiului separării dintre stat și biserică prevăzut de **Art. 9 al Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor**:

„(1) În România nu există religie de stat; statul este neutru față de orice credință religioasă sau ideologie atee.

(2) Cultele sunt egale în fața legii și a autorităților publice. Statul, prin autoritățile sale, nu va promova și nu va favoriza acordarea de privilegii sau crearea de discriminări față de vreun cult.”

De asemenea, îmi doresc să se țină cu adevărat cont de **Art. 10, alin. 5, din Legea nr. 489/2006** care prevede că: ***“Nimeni nu poate fi constrâns prin acte administrative sau prin alte metode să contribuie la cheltuielile unui cult religios”.***

Pentru a ridica în mod onest această catedrală, Patriarhia BOR ar trebui să inițieze o campanie națională de colectare a unor donații, iar autoritățile publice să dea un sens și o consistență, prin acțiunile lor, principiului separării dintre stat și biserică prevăzut de către Art. 9 din Legea nr. 489/2006.

Iată, spre exemplu, ce înseamnă, în accepțiune americană, separarea dintre stat și biserică, iar în România și în orice altă democrație seculară lucrurile nu ar trebui să stea, principial vorbind, prea diferit. Curtea Supremă a Statelor Unite, când a explicat Primul Amendament la Constituția americană prin care a fost statuată separarea (*Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof;*) a arătat că acest lucru înseamnă următoarele:

„Nici un stat și nici guvernul federal nu pot înființa o biserică. Nici unul nu poate da legi în sprijinul unei religii, a tuturor religiilor, sau să prefere o religie în favoarea alteia. Nici unul nu poate forța sau influența o persoană să urmeze sau să renunțe la o anumită biserică împotriva voinței sale sau să fie forțat să-și declare credința sau necredința într-o religie. Nici o persoană nu poate fi pedepsită datorită sau declarării credințelor religioase sau nonreligioase, pentru prezența sau absența de la biserică. Nici o taxă indiferent de sumă, mare sau mică, nu poate fi îndreptată spre susținerea activităților sau instituțiilor religioase, indiferent de numele și forma aleasă pentru învățarea sau urmarea învățăturilor religioase. Nici un stat, nici guvernul federal nu pot, în mod deschis sau secret, participa în activitățile organizațiilor și grupurilor religioase și viceversa” (Everson v. Board of Education, 1947).

Construirea Catedralei Mântuirii Neamului este un proiect al Bisericii Ortodoxe încă din secolul al XIX-lea. El nu a fost realizat din numeroase motive. Reluat după 1990, a generat aprinse polemici în societate privitoare la amplasament. Deși opinia specialiștilor a fost că în Piața Unirii este imposibil de ridicat o astfel de construcție de proporții uriașe, totuși Patriarhia BOR a insistat iar politicienii au susținut-o, astfel că în 1999 a fost sfințită o cruce în mijlocul parcului din piață.

După câțiva ani, amplasamentul a fost schimbat în Parcul Carol. Societatea civilă și cetățenii din zonă s-au mobilizat exemplar protestând față de gravele ilegalități comise de guvern în perioada 2003-2004 pentru a distruge o parte din parc și a ridica acolo catedrala. În urma a 7 proteste la care au participat sute și mii de oameni, a succeselor în instanță ale asociației “Solidaritatea pentru libertatea de conștiință” și ale altor ong-uri și

a intervenției primarului capitalei, Parcul Carol a fost salvat și s-a hotărât, din nou, schimbarea amplasamentului.

Din nefericire, în loc ca demersul să fie unul corect, au fost din nou comise grave ilegalități. Prin **Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 19/2005 privind realizarea Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului** a fost acordat gratuit, în proprietatea Patriarhiei BOR, un teren proprietate publică de 11 hectare, în centrul capitalei lângă Palatul Parlamentului, în valoare totală de aproximativ 200 milioane de Euro. Dar astfel a fost încălcat Art. 136, alin. 4 din Constituție, care prevede că „**Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică.**”¹

Așadar, terenul proprietate publică a statului, adică a tuturor cetățenilor, nici nu a fost concesionat, nici închiriat, ci pur și simplu a fost acordat gratuit în proprietatea Patriarhiei BOR! Nu a fost dat nici în folosință gratuită, ci în proprietate bisericii, deși aceasta nu era de utilitate publică la acel moment. Chiar dacă ar fi fost, tot era neconstituțional să îi fie dat terenul respectiv în proprietate. Deși este o evidentă și gravă ilegalitate, Art. 2 alin. 2 al **Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 19/2005 privind realizarea Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului** prevede că:

(2) Terenul prevăzut la alin. (1) se transmite cu titlu gratuit în proprietatea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române și este destinat exclusiv construirii Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului.²

Printr-o acțiune în instanță, această gravă ilegalitate ar trebui anulată iar Patriarhia BOR obligată să plătească pe terenul primit în mod ilegal din partea statului român. De asemenea, ar fi utilă și o investigare din partea Departamentului Național Anticorupție cu

¹ <http://voxpublica.realitatea.net/politica-societate/catedrala-mantuirii-neamului-ingroapa-nu-doar-fonduri-publice-imense-ci-si-decenta-si-responsabilitatea-politica-si-principiul-democratic-al-separarii-dintre-stat-si-biserica-58602.html>

² <http://lege5.ro/Gratuit/g42denrq/ordonanta-de-urgenta-nr-19-2005-privind-realizarea-ansamblului-arhitectural-catedrala-mantuirii-neamului>

privire la modul în care sunt înstrăinate de către guvern, în mod ilegal, proprietăți publice precum terenul de 11 hectare de lângă parlament acordat de către guvern Patriarhiei BOR pentru Catedrala Mântuirii Neamului.

Ordonanța de Guvern cu privire la catedrală adoptată apoi prin lege de către parlament este probabil fără precedent în lumea democratică. De ce ai avea nevoie de o lege pentru a ridica o biserică? Dacă întregul demers ar fi corect, ar trebui urmate căile necesare unei construcții care sunt prevăzute în legislația aplicabilă oricăror clădiri. Aparența de legalitate pe care se sprijină însă construirea Catedralei Mântuirii Neamului se bazează pe abuzuri de amploare. Revoltător este că Ordonanța de Urgență inițială a fost amendată de către parlament, în 2007, la propunerea parlamentarilor din Partidul România Mare în sensul că fondurile pentru catedrală vor fi acordate de către guvern și de către autoritățile locale!

Amendamentul adoptat prin **Legea nr. 376/2007** prevede că:

„(2) Fondurile destinate construirii Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului vor fi asigurate de către Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, *de către Guvernul României, în limita sumelor alocate anual cu această destinație prin bugetul Ministerului Culturii și Cultelor, precum și de către autoritățile administrației publice locale.*”

Ca urmare a acestei noi prevederi, zeci de milioane de Euro din banii publici au fost acordați ulterior de către guvern și de către consiliile locale ceea ce a generat numeroase proteste și articole de presă critice în țară și străinătate.³

Spre exemplu:

“În 2014, BOR a primit de la stat aproape 12 milioane de euro, doar pentru construcția Catedralei Mântuirii Neamului. În total, Guvernul a alocat în 2014, an electoral cu alegeri prezidențiale și europarlamentare, aproape 30 de milioane de

³ <http://www.ziare.com/social/biserica/presa-suedeza-romanii-sunt-flamanzi-in-timp-ce-mega-catedrala-mantuirii-neamului-se-ridica-1340138>

euro pentru construirea și repararea bisericilor, sumă de aproape patru ori mai mare față de anul precedent, 2013, lipsit de scrutinuri. (...)

Cele mai darnice autorități locale cu bugetul bisericilor au fost **Primăria sectorului 1 din București**, cu peste 3,2 milioane euro alocați bisericilor, **Consiliul Județean Hunedoara** (peste 900.000 de euro), **Consiliul Județean Cluj** (aproape 800.000 de euro), **Consiliul Județean Harghita** (aproape 700.000 de euro) și **Primăria Bacău** (peste 630.000 de euro).⁴

La rectificarea bugetară din 31 iulie 2015, guvernul a alocat alte 25 milioane RON pentru construirea Catedralei Mântuirii Neamului și 10 milioane RON pentru construcții de biserici în țară, tăind, în același timp din fondurile alocate sănătății⁵.

Mai mult, includerea de către guvern a Catedralei Mântuirii Neamului în *'Strategia 100'* nu are nici o justificare rezonabilă și legală. În acea strategie pot fi incluse investiții în autostrăzi ori alte lucrări publice, dar strategia nu poate servi unor interese de drept privat precum construcțiile de biserici ale unui cult anume⁶. Ceea ce a făcut guvernul reprezintă doar o încercare de a justifica formal direcționarea unor sume mari de bani din bani publici către construirea catedralei.

Pe lângă bugetele consistente ale Secretariatului de Stat pentru Culte, Guvernul a mai alocat din Fondul de Rezervă (adică acela care ar trebui să fie folosit pentru situații de urgență în care sunt puse în pericol vieți omenești) sume uriașe în valoare totală de 72 milioane RON (aproximativ 16 milioane Euro) în perioada 14 noiembrie 2012 – 23 octombrie 2014 prin intermediul a 9 Hotărâri de Guvern. O parte consistentă s-a dus și spre catedrală. O astfel de sumă ar fi fost extrem de utilă utilării spitalelor din România cu aparatură performantă și a îmbunătățirii situației din numeroase școli ori multor altor domenii aflate în suferință.

⁴ <http://www.gandul.info/stiri/statul-pusculita-bor-cati-bani-au-dat-autoritatile-la-catedrala-mantuirii-neamului-si-la-biserici-in-2014-13989682>

⁵ <http://bn24.ro/guvernul-taie-bani-de-la-sanatate-si-da-pentru-catedrala-mantuirii-neamului-cum-va-arata-construcția-megalomanica/>

⁶ <http://www.ziare.com/victor-ponta/candidat-alegeri-prezidentiale-2014/ponta-s-a-rugat-in-semn-de-multumire-pentru-lucrările-la-catedrala-mantuirii-neamului-1323515>

Practica utilizării Fondului de Rezervă Bugetară în mod discreționar și pentru teme care nu au o justificare a traversat guvernările. Ea va trebui să înceteze dacă ne dorim guverne responsabili și transparente cu cheltuirea banului public. Finanțarea cultelor nu trebuie lăsată la mâna deciziilor arbitrare și adesea interesate electoral ale politicienilor. Cel mai bun mod de a finanța cultele este prin direcționarea unui anumit procentaj din impozitul pe venit al fiecărui cetățean plătitor de taxe și impozite. Tema finanțării Catedralei Mântuirii Neamului din bani publici trebuie clarificată urgent prin stoparea acestui mod nedemocratic și netransparent. Iar finanțarea, în general, a cultelor ar trebui realizată prin transpunerea unui sistem funcțional dintr-o altă țară, eventual Germania unde se percepe un impozit religios.

Nu a contat culoarea politică a guvernelor, toate au fost generoase cu biserica și au alocat în ultimii ani fonduri însemnate pentru construirea Catedralei Mântuirii Neamului. Iar acest lucru s-a petrecut în contextul în care România are cel mai mic buget din UE alocat cercetării științifice, de cca 8-10 ori sub media europeană.

Nu cu mult timp înainte de alegerile din 2008, spre exemplu, guvernul a anunțat că alocă cca 10.000.000 EURO pentru Catedrala Mântuirii Neamului, dar și un sprijin consistent pentru refacerea Catedralei Patriarhale din Dealul Mitropoliei. Pentru asta, premierul liberal a și fost decorat chiar cu o lună înainte de alegeri de către Patriarhul Daniel cu cea mai înaltă distincție pe care BOR o acordă mirenilor.⁷

În 2011, Consiliul General al Capitalei a alocat 10 milioane de lei din fonduri publice pentru Catedrala Mântuirii Neamului iar primarul Sorin Oprescu i-a cerut Patriarhului BOR să facă o strană pe care să scrie "Primăria Municipiului București".⁸

Primăria Capitalei, condusă de Sorin Oprescu a acordat și în 2014 **5 milioane de lei (1,12 milioane euro) pentru catedrală**. Dintre autoritățile locale, la proiect au mai

⁷ <http://voxpublica.realitatea.net/politica-societate/catedrala-mantuirii-neamului-ingroapa-nu-doar-fonduri-publice-imense-ci-si-decenta-si-responsabilitatea-politica-si-principiul-democratic-al-separarii-dintre-stat-si-biserica-58602.html>

⁸ <http://www.ziare.com/sorin-oprescu/primar-general/cate-milioane-de-lei-da-oprescu-pentru-catedrala-mantuirii-neamului-1102607>

contribuit, în 2014, Consiliul Județean Vrancea cu 504.000 lei (și promisiunea de încă un milion de lei în 2015), Consiliul Județean Ilfov cu 300.000 de lei și Consiliul Județean Timiș cu 100.000 de lei (tot atât intenționează să dea și în 2015).⁹

Excesul de finanțare din bani publici, într-una dintre cele mai sărace țări ale Europei, a generat numeroase reacții de împotrivire din partea cetățenilor și a societății civile, și tot mai multe articole critice în presa românească și internațională¹⁰.

În perioada 2008 – 2013, conform unor relatări din presă, bugetul alocat de către guvern pentru construirea și repararea de biserici a fost, în total de 660.675.000 RON adică aproximativ 150 de milioane de Euro.¹¹ La acestea se adaugă multe alte zeci de milioane de Euro din partea autorităților locale pentru construcția și renovarea a mii de biserici. Cultele au mai primit alte sute de milioane de Euro pentru salarizarea preoților, așa dar sumele totale sunt realmente uriașe și nu au cum să nu preocupe societatea și să nu genereze dezbateri perfect legitime despre irosirea și cheltuirea banului public.

Această propunere legislativă vizează inclusiv protejarea bisericii de resentimentele și ostilitatea legitime ale opiniei publice. Pe fondul unor lipsiuri cronice din sănătate și educație, alocarea unor sume uriașe din bani publici către construirea Catedralei Mânturii Neamului este indecentă și revoltătoare. Mai ales că implicarea unor preoți în campaniile electorale a fost pe larg relatată de presă. Printre numeroasele situații de acest fel, un preot local i-a spus premierului, înainte de alegerile locale din 2012, că *"muncim ca primarul sa fie ales din nou cu o majoritate de voturi"*¹² Deja în opinia publică s-a creat un val masiv de critică la adresa modului în care statul susține discreționar și abuziv biserica iar aceasta îi sprijină, contra sumelor de bani uriașe primite, pe acei politicieni care consimt să aloce sumele de bani publici pentru construcții de

⁹ <http://www.gandul.info/stiri/statul-pusculita-bor-cati-bani-au-dat-autoritatile-la-catedrala-mantuirii-neamului-si-la-biserici-in-2014-13989682>

¹⁰ <http://www.ziare.com/social/biserica/bbc-pasiunea-costisitoare-a-romaniei-pentru-construit-biserici-1250313>

¹¹ <http://www.gandul.info/stiri/guvernul-lui-doamne-ajuta-cum-a-umflat-ponta-bugetul-bisericilor-in-2014-13752387>

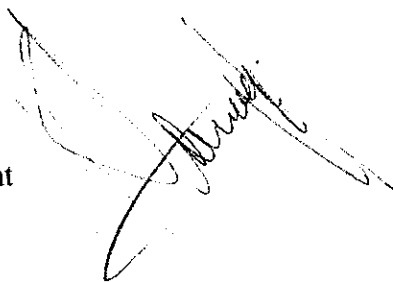
¹² <http://www.ziare.com/alegeri/alegeri-locale-2012/the-economist-misterul-cailor-domnului-in-politica-romaneasca-1171707>

biserici ori alte avantaje și privilegii pentru cler. Pe măsură ce biserica se va rupe de mediul politic și de banii publici își va recâștiga prestigiul, altfel va pierde tot mai mult din credibilitate și imagine publică. Încrederea în biserică s-a prăbușit în doar câțiva ani de la cca 90% la puțin peste 60%.¹³

Inițiativa legislativă de față reprezintă un pas important pentru a stopa abuzurile asupra fondurilor publice cheltuite nu în interes public (spitale, școli, cultură, cercetare științifică ori alte teme necesare pentru o societate civilizată și democratică) ci pentru construirea Catedralei Mântuirii Neamului. Ea va trebui continuată de o lege cadru privind finanțarea cultelor, fiscalizarea serviciilor oferite și impozitarea activității acestora. Printr-o astfel de legislație va fi eliminat decidentul politic arbitrar și interesat, iar finanțarea cultelor va fi o relație directă între credincioși și cultele de care aceștia aparțin. De asemenea, se va respecta și dreptul celor care nu au o religie să nu contribuie forțat la proiecte precum Catedrala Mântuirii Neamului ori construcția altor biserici, contra voinței și libertății lor de conștiință.

PS: anexez ca parte a acestei Expuneri de motive o un articol relevant pe tema de față.

Inițiator:
Remus Cernea
Deputat independent

¹³ http://adevarul.ro/locale/cluj-napoca/de-isi-pierd-romanii-increderea-biserica-raman-dumnezeu-cinci-pacate-bor-fata-credinciosilor-explicate-specialisti-1_56096798f5eafab2c185ad0/index.html

ANEXĂ

Articol de presă

Presa suedeza: Romanii sunt flamanzi, in timp ce mega Catedrala Mantuirii Neamului se ridica¹

Construirea Catedralei Mantuirii Neamului este criticata de un liberal suedez, care noteaza ca Uniunea Europeana ar trebui sa ceara ca Romania sa isi indeplineasca obligatiile de membru si sa faca o prioritate din cetatenii sai saraci, inaintea proiectului "faraonic" al cladirii.

"Romanii sunt flamanzi, in timp ce mega-catedrala se ridica", titreaza site-ul suedez The Local, intr-un articol semnat de asistentul social Jenny Sonesson, fost consilier politic al Cabinetului suedez, din partea Partidului Liberal.

Aceasta povesteste cum, pe masura ce se plimba pe strazile capitalei suedeze Stockholm, in perioada Craciunului, trece pe langa "ceea ce a devenit o caracteristica a strazilor din Suedia in ultimii ani - imaginea cersetorilor romani", care stau "infasurati in paturi, incercand sa alunge frigul iernii".

"Sunt deznadajduita cand ma gandesc cum Guvernul Romaniei prioritizeaza constructia de biserici inaintea bunastarii poporului roman", spune Jenny Sonesson, care povesteste cele vazute in tara noastra.

"Am vazut cu ochii mei mizeria din care cersetorii alinaiati pe strazile Stockholm-ului au fugit. Primavara trecuta am facut parte dintr-o delegatie impreuna cu ministrul Birgitta Ohlsson, intr-o vizita la Bucuresti. Scopul vizitei noastre a fost sa ne intalnim cu

¹ <http://www.ziare.com/social/biserica/presa-suedeza-romanii-sunt-flamanzi-in-timp-ce-mega-catedrala-mantuirii-neamului-se-ridica-1340138>

reprezentanti ai Guvernului roman si sa le transmitem sa foloseasca fondurile structurale europene pentru a combate saracia.

Impresiile din satele romanesti raman cu mine - cocioabe, noroi si cai slabi tragand carute", relateaza asistentul social, care spune cum oamenii nu au apa curenta si singura sursa de incalzire este focul cu lemne stranse din padure. In plus, povesteste ea, nu sunt nici bani pentru mancare, iar mesele reprezinta aproape in intregime mamaliga.

"Cum poate fi asta parte a Uniunii noastre Europene?", s-au intrebat cele doua.

Jenny Sonesson continua: "Drepturile omului sunt la fundatia Uniunii Europene. In centrul Bucurestiului, cand am trecut pe langa monstruozitatea de palat al dictatorului Ceausescu, colegii nostri din Romania ne-au aratat santierul unei cladiri si au spus 'Aici se construiesc una dintre cele mai mari catedrale ortodoxe din lume'".

"Proiectul aproape faraonice a inceput in anul 2010 si urmeaza sa se incheie in doi ani. Costurile nu se stiu, insa vor fi masurate in sute de milioane de euro. Ziarul francez Le Figaro estimeaza ca suma va ajunge la un miliard de euro.

Intr-una dintre cele mai sarace tari ale Europei, exista resurse pentru a construi o catedrala de 125 de metri, cu arcuri auri, si in acelasi timp o mama si cei patru copii ai sai sunt nevoiti sa traiasca intr-o cocioaba, fara apa sau curent electric", mai arata asistentul social.

Politicienii din Romania, dependenti de sustinerea Bisericii in campanie

Aceasta sustine ca statul contribuie financiar la catedrala, dar fara sa se stie cu exactitate suma. Potrivit BBC, statul da Bisericii 100 de milioane de euro pe an, pentru a plati salariile clerului si pentru a finanta renovarile si constructiile de biserici, noi lacase de cult fiind construite in tara.

In plus, mai afirma Jenny Sonesson, "politicienii sunt dependenti de sustinerea clerului in campaniile electorale".

"Trebuie desigur sa exprimam intelegere pentru mostenirea dictaturii comuniste, atunci cand religia era tintita si mostenirea culturala neglijata. Insa de asemenea ar trebui sa criticam o situatie in care o tara UE saraca prioritizeaza biserici inaintea caselor pentru copiii inghetati.

Potrivit Eurostat, circa 40 la suta din populatia Romaniei este considerata saraca. Potrivit ONU, romii sunt cei mai vulnerabili, conditiile lor de trai putand echivala cu cele din Africa sub-sahariana, unii dintre cei mai saraci oameni din lume. Liderilor politici le lipseste evident capacitatea, vointa si poate empatia de a adopta o abordare serioasa pentru a ajuta, in ciuda disponibilitatii fondurilor europene", mentioneaza asistentul social in articolul din The Local.

Nu in ultimul rand, aceasta considera ca in Romania exista o criza umanitara in desfasurare, care necesita o initiativa de tip plan Marshall, iar UE ar trebui sa ceara Romaniei sa accepte echipe de experti internationali pe termen lung.

"Este nesustenabil pentru milioane de cetateni UE sa traiasca in deznadejde. Daca politicienii Romaniei nu arata o dorinta veritabila pentru schimbare, atunci trebuie avuta o discutie pe tema viitorului tarii in Uniune, criteriile de la Copenhaga pentru apartenenta cu siguranta nefiind indeplinite", mai scrie Jenny Sonesson.

"Catedrala enorma din Bucuresti este devotata lui Hristos. Sunt complet convinsa ca Iisus tamplarul ar prefera ca mama cu cei patru copii ai sai sa ajunga sa traiasca intr-o casa calduroasa", incheie asistentul social.

de **Florin Necula**

Marti, 23 Decembrie 2014